

אוטונומיה לעובד בבחירת הכיסוי הביטוחי - ניתוח הפסיקה האחרונה

עו"ד מוטי עזרן

מנהל תחום משפט קיבוצי-אגף עבודה

התאחדות התעשיינים בישראל

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה-2005

סעיף 20

"עובד הזכאי להצטרף כעמית לקופת גמל, לפי כל דין או הסכם, לרבות הסכם קיבוצי (בסעיף זה – הדין או ההסכם), או להמשיך ולהיות עמית בקופת גמל כאמור, **רשאי לבחור, בכל עת, כל קופת גמל המיועדת למטרה של קופת הגמל שנקבעה לפי הדין או ההסכם לצורך הפקדת תשלומיו ותשלומי מעבידו, בכפוף להגבלות על צירוף עמיתים שנקבעו בתקנון קופת הגמל ולהגבלות על הפקדת כספים לפי סעיף 22, ומעבידו של עובד כאמור לא יתנה את תשלום הכספים לקופת הגמל בעד עובדו ואת שיעור ההפקדה בעדו בכך שיופקדו בקופה מסוימת, מסוג מסוים של קופות או בקופה שיבחר העובד מתוך רשימה מסוימת של קופות, והכל אף אם נקבע אחרת בדין או בהסכם."**

סעיף 49(א)

"מי שעשה אחד מאלה, דינו – **מאסר שנה או הקנס הבסיסי:**

... (7) התנה תשלום כספים לקופת גמל בעד עובד, בניגוד להוראות סעיף 20."

סעיף 43 (ב)(1)

"הפר אדם הוראה מההוראות לפי חוק זה החלה לגביו שקבועה בשלה עבירה לפי סעיף 49, רשאי הממונה להטיל עליו **עיצום כספי** בשיעור כמפורט להלן, לפי העניין:

לעניין הפרת הוראה שקבועה בשלה עבירה לפי סעיף 49(א) – 150 אחוזים מסכום העיצום הכספי שהיה ניתן להטיל עליו לפי התוספת השנייה אילו הפר הוראה המנויה בחלק ג' לתוספת הראשונה"

₪ 750,000

פרשת ליליאן לנדסברג

ע"ע 7243-10-15 ליליאן לנדסברג נ' גל-רוב יועצים בע"מ

✓ עובדות המקרה

- ✓ המעסיקה עוסקת בשירותי ניהול חשבונות ויעוץ.
- ✓ העובדת עבדה בחברה בין השנים נובמבר 2005 עד יולי 2010.
- ✓ העובדת הצטרפה לפוליסת ביטוח מנהלים בחברת מגדל.
- ✓ סוכן הביטוח לא נכח בעת חתימתה על מסמכי ההצטרפות.
- ✓ במהלך חודש יוני 2010 אובחנה אצל המערערת מחלת הסרטן.
- ✓ נקבעו לה שיעורי נכות זמנית בשיעור 100%.

פרשת ליליאן לנדסברג

ע"ע 7243-10-15 ליליאן לנדסברג נ' גל-רוב יועצים בע"מ

✓ עובדות המקרה – המשך

✓ המערערת פנתה לחברת מגדל בבקשה לקבל את כספי הנכות בשל אובדן כושר עבודה.

✓ התברר כי פוליסת הביטוח של המערערת אינה כוללת רכיב פיצוי בגין אובדן כושר עבודה.

✓ העובדת פנתה למעסיק בדרישה לשלם לה את הכספים בשל אובדן כושר עבודתה.

✓ המעסיק סרב.

✓ בית הדין האזור דחה את בקשת העובדת.

פרשת ליליאן לנדסברג

ע"ע 7243-10-15 ליליאן לנדסברג נ' גל-רוב יועצים בע"מ

✓ השאלות המשפטיות

✓ האם רשאי עובד לבחור מוצר פנסיוני שאינו כולל ביטוח אובדן
כושר עבודה?

✓ האם מוטלת חובה על המעסיק לבטח את עובדו במסלול ביטוח
פנסיוני הכולל ביטוח בגין אובדן כושר עבודה?

צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק

סעיף 3:

"כל עובד כהגדרתו להלן, שאין לו הסדר פנסיוני מיטיב כהגדרתו להלן, אשר מועסק או שיועסק בכל מקום עבודה, יהיה זכאי להיות מבוטח עפ"י צו זה, ולבחור, בהודעה בכתב למעסיקו בפרק הזמן הקצוב שלהלן בפנסיה מקיפה לרבות קופת גמל לקצבה, שאושרה ע"י הממונה, בה יהיה מבוטח החל מהמועד בו קמה לו זכאותו כקבוע בסעיף 6ה'-ז' לצו זה, ובלבד שתכלול גם כיסויים למקרה מוות ונכות, באותה קופה או בקופה אחרת, והכל בכפוף לאמור בסעיף 6..."

"...אין באמור לעיל כדי לפגוע בזכותו של העובד לבחור או לעבור לקופת גמל אחרת על פי כל דין".

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005

סעיף 20(א)

"עובד הזכאי להצטרף כעמית לקופת גמל, לפי כל דין או הסכם, לרבות הסכם קיבוצי (בסעיף זה – הדין או ההסכם), או להמשיך ולהיות עמית בקופת גמל כאמור, **רשאי לבחור, בכל עת, כל קופת גמל המיועדת למטרה של קופת הגמל שנקבעה לפי הדין או ההסכם לצורך הפקדת תשלומיו ותשלומי מעבידו, בכפוף להגבלות על צירוף עמיתים שנקבעו בתקנון קופת הגמל ולהגבלות על הפקדת כספים לפי סעיף 22, ומעבידו של עובד כאמור לא יתנה את תשלום הכספים לקופת הגמל בעד עובדו בכך שיופקדו בקופה מסוימת, או בקופה שיבחר העובד מתוך רשימה מסוימת של קופות, והכל אף אם נקבע אחרת בדין או בהסכם.**"

מנימוקי בית הדין

בג"צ פורום החוסכים*:

"...אמנם ישנם היבטים סבוכים, חלקם מצריכים מומחיות מיוחדת ויעוץ מקצועי, אך אין תחליף לאחריות אישית בסיסית... החיסכון הפנסיוני הוא חובה, אך העובד רשאי לבחור את האופן בו יתבצע החיסכון... ביטוח למקרים של אובדן כושר עבודה או מוות אינו מובנה בקופת גמל. אם העמית מעוניין בכך, קופת הגמל יכולה לרכוש עבורו ביטוח מחברת ביטוח, כמרכיב נפרד מהחיסכון הפנסיוני..."

*בג"צ 6925/14 פורום החוסכים לפנסיה בישראל נ' שר האוצר, מיום 24.12.17

מנימוקי בית הדין

הטלת האחריות הנה מאוזנת:

"...לצד האחריות האישית שהועברה לעובד...**המתוקק צייד את העובד בכלים מתאימים לקבלת החלטה מושכלת** (נחקק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005) בו נדרש הליך מקדים, בו מפרטים בפני העובד את האפשרויות שונות שעומדות בפניו..."

מנימוקי בית הדין

מי שיפר את האיזון מסתכן בפלילים:

"...הפרה של הוראות סעיף 20 לחוק הפיקוח היא **עבירה** **במישור הפלילי** שדינה מאסר שנה או קנס כך שאין כל ספק בדבר חומרת האיסור...עצם העובדה שמעסיק יסרב לבצע הנחיה של עובד כמו למשל לבטחו בביטוח מנהלים ללא רכיב של אובדן כושר עבודה עולה לכאורה כדי עבירה פלילית".

פנסיה - רפורמת קרן ברירת מחדל

- ✓ בהתאם לחוזר משרד האוצר, אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון, עובד יצורף לקופת גמל באחת מהדרכים הבאות:
  - ✓ בחירת העובד על פי **שיקול דעתו** ומימוש זכות הבחירה שלו.
  - ✓ אם העובד לא בחר כאמור, יצורף העובד ל "קרן ברירת מחדל מפעלית", שנבחרה על ידי מעסיק, **בהליך תחרותי, בהתאם לתנאים המפורטים בחוזר**
  - ✓ ככל שעובד לא בחר בקופת גמל, והמעסיק לא צירף את העובד לקרן בהתאם לתנאי החוזר, המעסיק יצרף את העובד לאחת **מקרנות ברירת מחדל** שנבחרו על ידי משרד האוצר.
- ✓ החל מיום 1.11.2018 פועלות ארבע קרנות ברירת מחדל והן:
  - ✓ אלטשולר שחם, הלמן אלדובי, מיטב דש ופסגות.
- ✓ הסכמים קודמים שהיו למעסיק עם "קרן ברירת מחדל מפעלית", אשר נערכו שלא בהליך תחרותי לפי החוזר **תוקפם פקע ביום 31.3.2019**.
- ✓ הסכמי ברירת מחדל אשר במסגרתם נקבעו דמי ניהול מקסימאליים **תוקפם פקע בתאריך 31.3.2018**.

23 בינואר 2019

היערכות מעסיקים לרפורמת "קרן ברירת מחדל"

להזכירכם, על מנת להגביר את התחרות בשוק הפנסיה, להפחית דמי ניהול ולדאוג לאוכלוסיית המבוטחים, משרד האוצר ערך רפורמה לעניין אופן בחירת קופת גמל על ידי המעסיק. בהתאם לחוזר משרד האוצר, אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון, עובד יצורף לקופת גמל באחת מהדרכים הבאות:

1. בחירת העובד על פי שיקול דעתו ומימוש זכות הבחירה שלו.
2. אם העובד לא בחר כאמור, יצורף העובד ל "קרן ברירת מחדל מפעלית", שנבחרה על ידי מעסיק, בהליך תחרותי, בהתאם לתנאים המפורטים בחוזר בקישור להלן.
3. ככל שעובד לא בחר בקופת גמל, והמעסיק לא צירף את העובד לקרן בהתאם לתנאי החוזר, המעסיק יצרף את העובד לאחת מקרנות ברירת מחדל שנבחרו על ידי משרד האוצר.

נעדכנכם, כי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון פרסמה ביום 14.10.2018 את תוצאות הליך קביעת קרנות הפנסיה הנבחרות של משרד האוצר, ולפיהן, החל מיום 1.11.2018 פועלות ארבע ארבע קרנות ברירת מחדל והן: אלטשולר שחם, הלמן אלדובי, מיטב דש ופסגות.

הסכמים קודמים שהיו למעסיק עם "קרן ברירת מחדל מפעלית", אשר נערכו שלא בהליך תחרותי לפי החוזר – **תוקפם יפקע ביום 31.3.2019**. נציין, כי עבור מעסיקים אשר התקשרו בהסכמי ברירת מחדל אשר במסגרתם נקבעו דמי ניהול מקסימאליים תוקפם פקע כבר בתאריך 31.3.2018.

לפיכך, החל מיום 1.4.2019 ואילך – במקרה בו עובד לא מימש את זכות הבחירה שלו ולא בחר בקופת גמל, והמעסיק לא ביצע הליך תחרותי לבחירת קרן ברירת מחדל מפעלית בהתאם להוראות החוזר – חובת המעסיק הנה לבצע עבור העובד ביטוח פנסיוני באחת מארבע הקרנות שנבחרו כאמור.

להלן קישור לחוזר אגף שוק ההון:

https://mof.gov.il/hon/documents/%D7%94%D7%A1%D7%93%D7%A8%D7%94-%D7%95%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A7%D7%94/mosdiym/memos/h_2016-9-8.pdf

המידע שלעיל הינו בבחינת מידע כללי ותמציתי בלבד, ואינו מהווה חוות דעת או ייעוץ משפטי. יש לקבל עצה מקצועית נפרדת לכל פעולה משפטית או אחרת בקשר לאמור במסמך זה.

תודה

עו"ד מוטי עזרן

מנהל תחום משפט קיבוצי- אגף עבודה

התאחדות התעשיינים בישראל

03-5198824

motia@industry.org.il

